
Reunions d'alt nivell

PID_00244938

Juan de Dios Orozco López

Temps mínim de dedicació recomanat: 2 hores

Índex

Introducció.....	5
1. Els actes que es desenvoluparan.....	7
2. Llocs principals on es duen a terme activitats.....	8
3. Les dates i la nació amfitriona de la reunió.....	13
4. Protocol i atencions per part de la nació amfitriona.....	14
Bibliografia.....	19

Introducció

Les reunions d'alt nivell, a les quals assisteixen alts dignataris o dirigents, són activitats amb una finalitat comunicacional que pretenen donar a conèixer les fites polítiques, diplomàtiques o empresarials que assoleixen dues o diverses nacions.

Quan les reunions d'alt nivell es duen a terme amb la presència dels caps d'Estat o de Govern, es desenvolupen diversos actes amb un esquema molt semblant i que bàsicament es redueix a:

- Rebuda de l'autoritat.
- Trobades de treball.
- Sopar de gala.
- Programa social per a acompanyants.

La presència d'altres autoritats requereix mesures de seguretat extremes fins al punt que, en moltes ocasions, la majoria del pressupost es consumeix a proporcionar seguretat als qui assisteixen a aquest tipus de trobades.

L'organització d'aquest tipus de trobades necessita mesos –de vegades, fins i tot anys–, i depenent del tipus de trobada es requereix l'aprovació d'organismes internacionals per a celebrar-se sota els seus auspicis. Les organitzacions internacionals com l'OTAN, l'ONU, l'OSCE o la Unió Europea tenen els seus propis manuals d'organització que arriben a especificar fins i tot la temperatura de la sala de reunions, el seu grau d'humitat o la lluminositat, entre altres detalls més importants.

Atès l'alt nivell dels dignataris que es reuneixen, la majoria de les decisions que es prenguin estaran prèviament gairebé acabades, a falta de concretar els últims detalls que es deixen per a l'ocasió.

La complexitat tècnica i jurídica dels assumptes que s'hi solen debatre fa que alts funcionaris de diferents països negociïn tots els detalls amb molta antelació. D'aquesta manera, la feina dels més alts representants dels Estats que es reuneixen queda reduïda al mínim.

És per tot això que la majoria de vegades aquestes reunions d'alt nivell tenen com a finalitat traslladar als grups d'interès la idea d'unitat dels que es reuneixen, així com la d'explicitar les aliances, estratègies i unitat de criteri per a afrontar determinats reptes comuns.

Atès que les reunions de les grans organitzacions internacionals com l'OTAN, la Unió Europea i l'ONU són de domini públic i en podeu trobar nombroses referències al web, **estudiarem el cas de l'APEC(Asia-Pacific Economic Forum)** perquè és una reunió a la qual assisteixen caps d'Estat riberencs de l'oceà Pacífic com els Estats Units, el Canadà, la Xina, Austràlia, el Japó, el Perú, Xile o Mèxic, entre d'altres.

Com a particularitat de l'APEC cal destacar que, des del punt de vista del protocol, no es reuneixen caps d'Estat, sinó "líders d'economies" i que, en les seves trobades, no es despleguen banderes. La raó fonamental rau en la participació de països com la Xina (República Popular de la Xina) i Taiwan (Xina Taipei). Com sabeu, aquestes nacions no es reconeixen oficialment entre si perquè totes dues assumeixen que l'altra és part del seu territori. Això dóna una idea de la necessitat de disposar de veritables experts en protocol que compreguin i coneguin la realitat política internacional. A això cal sumar-hi un profund bagatge en protocol intercultural perquè res relacionat amb l'organització no impedeixi assolir objectius que són, en principi, d'índole econòmica i comercial.

Trobades de líders d'economies

Encara que pugui resultar obvi, ens sembla necessari i oportú recordar que aquest tipus de reunions s'anuncien amb un any d'antelació i que, com sempre passa en aquestes trobades, els equips de protocol, comunicació i seguretat de tots els països estan coordinats amb la nació amfitriona i el secretariat de l'organització, els quals acorden la persona idònia perquè lideri l'organització des de l'economia amfitriona.

La metodologia i els procediments organitzatius per a l'organització d'una roda de premsa d'un alcalde d'un petit ajuntament i d'una reunió d'alt nivell no difereixen gaire entre si. Així doncs, per a fer fàcil la comprensió d'una organització tan complexa, sembla bàsic determinar llocs, espais, temps i persones que participaran en aquestes reunions i donar resposta a les grans preguntes que un organitzador d'actes d'aquesta transcendència s'ha de plantejar.

Nota de l'autor

L'autor ha tingut l'oportunitat de dictar, al Perú, un seminari de protocol internacional i organització de reunions d'alt nivell en preparació de la reunió de líders d'economies de l'APEC de Lima (Perú) el novembre del 2016. No obstant això, estudiarem, per raons de disponibilitat d'informació i documentació, la **reunió celebrada a Manila l'any 2015** – qualificada de paradigmàtica en nombrosos fòrums especialitzats–, de la qual hi ha nombroses referències a la premsa escrita i digital.

1. Els actes que es desenvoluparan

La secretaria general de l'APEC determina, d'acord amb l'economia amfitriona, els actes que es desenvoluparan en els dos dies durant els quals se celebrarà la trobada. En el cas de la reunió de Manila els actes principals de dimensió mediàtica internacional van ser:

- Trobada de líders d'economies.
- Reunions bilaterals entre les diferents economies.
- Sopar ofert per l'economia amfitriona.
- Programa social paral·lel per a acompanyants i cònjuges.

Encara que resulti sorprenent, aquest esquema no és gaire diferent del que se segueix en altres reunions d'alt nivell que se celebren en qualsevol lloc del món.

Les característiques fonamentals de totes aquestes trobades han de garantir:

- Brevet temporal.
- Condicions que garanteixin la seguretat.
- La seva dimensió mediàtica.

2. Llocs principals on es duen a terme activitats

Com resulta lògic, el primer lloc on prendran contacte els participants en aquesta reunió és l'aeroport, **que, per descomptat, ha de ser internacional**, fonamentalment per la longitud de pista que ha de permetre l'aterratge d'avions de gran desplaçament.

Amb independència d'això, l'economia amfitriona ha de condicionar i adequar les instal·lacions aeroportuàries a les necessitats dels seus convidats.

És de domini públic el que va passar quan el president Obama no va poder baixar de l'*Air Force One* per la seva porta principal perquè les autoritats xineses no havien disposat les escaletes necessàries. Això va suposar nombrosos problemes d'índole protocol·lària que van provocar un mal començament de la reunió del G-20 que se celebrava a Hangzhou (Xina).

A la fotografia de la reunió de líders econòmics de l'APEC a la Xina (2014) s'aprecia l'absència de banderes. En aquesta reunió només es permet la presència, a més dels líders, de dues persones que auxiliïn el líder amfitrió.

Foto: www.apec.org

Per seguretat s'arriben a cancel·lar nombrosos vols i es tanca l'espai aeri.

El normal és que quan un alt dignatari visita un país, les forces militars de la nació amfitriona li retin honors en arribar, en aquest cas, a l'aeroport. En aquest sentit, un altre dels requeriments del secretariat de l'APEC és que **totes les activitats es duguin a terme "amb el mínim protocol"** per part de la nació amfitriona. Per tant, com a norma general, no es reten honors militars a les autoritats visitants. No obstant això, de vegades algun cap d'Estat que acudeix com a líder d'economia a les reunions de l'APEC aprofita l'oportunitat per a dur a terme una visita d'Estat al país; en aquest cas, el tractament, l'agenda i el protocol varien des de la seva arribada, tal com hem vist en el mòdul de visites d'Estat.

Un altre dels espais molt importants que es veuran afectats pels moviments de les comitives són les **infraestructures viàries**. De fet, durant la cimera o reunió es restringeix el moviment de vehicles a l'interior de la ciutat.

En el cas de la cimera de Manila del 2015, es van arribar a reservar carrils d'autopistes i del centre de la ciutat per a vehicles acreditats, que van provocar molts embussos i van desencadenar nombroses protestes de la ciutadania.

A la fotografia s'aprecia un dels carrils d'un vial de Manila reservat per a vehicles de l'APEC.

Foto: www.apec2015.ph

Atès que la finalitat d'aquestes trobades és fonamentalment comunicacional, fet al qual se suma l'interès despertat a la premsa internacional, **és absolutament necessari crear un centre de premsa** dotat d'infraestructures i serveis que permeti als informadors desenvolupar còmodament i amb eficàcia la seva feina. Aquest centre ha d'estar localitzat preferentment a prop del lloc on es duu a terme la reunió plenària i les trobades bilaterals.

Per la seva banda, **el lloc on es desenvoluparan les trobades oficials** ha de permetre crear un ambient agradable d'arquitectura efímera i que respongui als requeriments de l'organització. Ha de disposar, almenys, dels espais següents:

- Sala per a reunió plenària.
- Sales per a reunions bilaterals.
- Sala de premsa.
- Sales per a reunions internes de cadascuna de les delegacions.

Naturalment, l'accés ha de ser fàcil i ràpid i les instal·lacions han d'estar dotades de mesures que facilitin la mobilitat, equips mèdics, aparcaments, sistemes de seguretat actius i passius i un llarguíssim etcètera de requeriments ergonòmics i funcionals dels quals l'APEC i la majoria d'organitzacions internacionals disposen reglamentàriament.

La sala on els líders es reuneixen ha de tenir una rigorosa i exigent ergonomia que les secretaries generals de les organitzacions internacionals solen determinar en els seus reglaments.

Foto: www.apec2015.ph

Sens dubte, les infraestructures hoteleres són vitals per al desenvolupament d'una reunió d'alt nivell. La ciutat triada ha de disposar de diversos milers de llits en hotels de quatre i cinc estrelles. Per a fer-vos una idea del volum d'altres autoritats, periodistes, delegats, empresaris i persones desplaçades n'hi ha prou de donar una ullada al següent resum de moviments que es va dur a terme a Manila el 2015:

- 21 líders d'economia.
- 300 membres de seguici de líders (no s'hi inclou el del president dels Estats Units).
- 3.000 periodistes estrangers acreditats.
- 800 CEO.
- 2.400 auxiliars de CEO.

Les despeses d'organització van a càrrec de l'economia amfitriona. Tant és així que fins i tot les caravanes oficials i la seguretat no directa de les autoritats acostumen a ser proporcionades pel Govern de l'estat que acull la trobada.

Resulta ara oportú fer esment de la important figura de l'**oficial d'enllaç**. Aquesta figura professional és de vital importància en aquestes trobades d'altas autoritats. L'oficial d'enllaç es constitueix en un seguici tècnic¹ reduït que la nació amfitriona posa a disposició dels líders econòmics que es reuneixen.

⁽¹⁾Vegeu l'apartat 3 del mòdul "Visites d'Estat".

L'oficial d'enllaç té com a missions:

- Ser l'enllaç entre l'organització i l'autoritat a la qual atén.
- Conèixer els itineraris de les caravanes i dirigir-les.
- Acompanyar i acomodar l'autoritat en totes les seves activitats (però sense participar-hi).
- Atendre totes les necessitats de l'autoritat.
- Conèixer tots els requeriments protocol·laris, especialment els que impliquen activitat pública i relacionats amb els mitjans de comunicació de l'autoritat que atén.
- Tenir contacte directe amb els membres de seguretat directa de l'autoritat.

L'oficial d'enllaç és una figura imprescindible en l'organització de qualsevol acte amb presència d'alts dignataris i la seva activitat és de summa importància per a l'organització.

Tot i que no és objecte principal de la reunió, l'acte social més destacat és el **sopar que ofereix l'economia amfitriona**. Normalment es tria un **lloc emblemàtic** que permeti desenvolupar una activitat lúdica que, a més, sol incloure un espectacle de folklore nacional. Naturalment la gastronomia nacional hi té un paper importantíssim.

La secretaria general de l'APEC **no marca un *dress code* especial** per als actes que es desenvolupen **ni exigeix etiqueta** per al sopar. Tanmateix, la nació amfitriona acostuma a suggerir la indumentària tradicional del país, que, a més, proporciona als seus convidats.

A la fotografia el president Aquino de les Filipines saluda el president Obama dels Estats Units. Tots dos llueixen la indumentària tradicional de les Filipines. Com a dada curiosa, observeu la

insígnia que només els líders d'economia llueixen al coll o a la solapa i que evita que portin, per seguretat, acreditacions oficials.

Foto: AFP

Finalment, per al **programa social d'acompanyants**, l'economia amfitriona prepara un **recorregut cultural** per llocs que permeten "vendre" la ciutat on es desenvolupen els actes de la reunió. El sopar i aquest programa per a acompanyants formen part de l'**estratègia de comunicació** del país amfitrió, i amb ells es difon la cultura i el folklore i totes les "bondats" nacionals per a obtenir un retorn de la inversió que, en el cas de Manila 2015, va superar els dos-cents vuit milions de dòlars nord-americans.

El programa d'acompanyants serveix per a oferir un programa social que permet vendre les "bondats" del país amfitrió. Fotografia de família del "Spouses program" de la trobada celebrada a Manila el 2015.

Foto: www.apec2015.ph

3. Les dates i la nació amfitriona de la reunió

Les dates de celebració de la trobada dels líders de l'APEC són **anunciades en la reunió de líders de l'any anterior**. Normalment és al novembre. Els països presenten les seves candidatures i aquestes són aprovades per acord del ple amb dos anys d'antelació.

En el cas que estem estudiant, des del punt de vista de l'organitzador, les dates en què la maquinària organitzativa es posa en funcionament per a la trobada de líders s'avancen almenys dos dies a la trobada, i aquesta roman activa fins a l'endemà de la finalització de la reunió. Això és degut al fet que amb antelació a les altes autoritats, es desplacen periodistes i funcionaris de les diferents economies per a concretar detalls d'execució i algunes persones decideixen romandre unes hores més, per raons operatives o personals, al país amfitrió.

A la reunió de Manila del 2015, que va tenir lloc el 19 de novembre, es va suspendre tota activitat docent i de l'Administració a la capital des del 17 fins al 20. A més, es va donar vacances al sector privat els dies d'estada dels líders (18 i 19 de novembre). Això dóna una idea de la necessitat de mobilització de recursos i les limitacions al desenvolupament normal de l'activitat pública que requereixen aquest tipus de trobades. Ara bé, el ROI **sembla decididament superior al cost de les inversions que una reunió d'aquest nivell requereix**.

ROI

Acrònim de l'anglès *return on investment* o retorn de la inversió.

4. Protocol i atencions per part de la nació amfitriona

"Atès que la reunió de líders d'economies és considerada com a informal, el protocol acordat ha de ser mantingut com a senzill i menys formal. Com a norma general l'economia amfitriona proveeix d'hospitalitat bàsica als líders assistents i als seus cònjuges tal com es determina a les normes (pròpies de l'APEC). Això inclou allotjament, seguretat, protocol i transport interior. L'economia amfitriona pot organitzar, també, programes per a cònjuges que incloguin activitats caritatives o de turisme."

Normes de l'APEC (traducció de l'autor)

No obstant això, cada economia negocia amb l'economia amfitriona determinades particularitats.

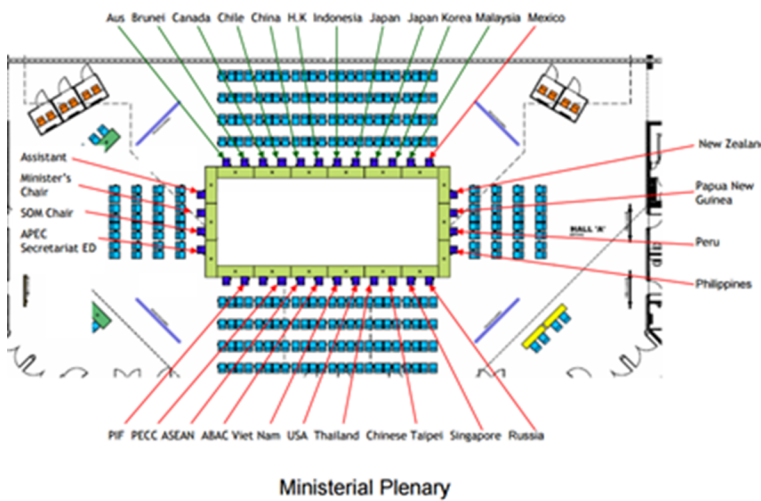
En aquest tipus de trobades, el més important és el **component comunicacional**, ja que la majoria dels acords i decisions s'han assolit mesos enrere. La presència dels líders d'economies és requerida, doncs, per a posar de manifest les bones relacions entre els països membres mitjançant l'impuls proporcionat pels mitjans de comunicació. La pràctica protocol·lària s'encarrega de crear imatges que explicitin de la millor manera possible els objectius marcats.

Des del punt de vista del protocol es poden destacar, per ordre cronològic, diversos actes que requereixen especial atenció per la seva transcendència internacional:

- 1) La recepció de les autoritats a l'aeroport.
- 2) La trobada i salutació individual entre cada un dels líders d'economia i el líder de l'economia amfitriona.
- 3) La fotografia de família amb cònjuges.
- 4) La reunió plenària.
- 5) La fotografia de família de líders.
- 6) Les reunions bilaterals.
- 7) Alguns moments del programa per a acompanyants i cònjuges.

La reunió de líders se celebra l'últim quadrimestre de l'any, amb especial incidència al novembre. Però prèviament, funcionaris i polítics d'alt rang, especialitzats en moltes matèries, mantenen reunions al país amfitrió des de principis d'any. **Per a aquestes reunions, fins al rang de ministre, l'ordenació dels representants es fa alfabèticament en anglès, que és l'idioma oficial de la trobada.**

L'ordenació dels assistents es porta a terme alfabèticament en anglès, seguint el sentit de les agulles del rellotge per a totes les reunions, excepte per a les de líders d'economia.

Gràfic: www.apec.org

En el gràfic anterior es pot apreciar com se segueix el sentit de les agulles del rellotge en anglès per a un plenari ministerial. És curiós observar com Taiwan (*Chinese Taipei*) s'hauria de trobar al costat de la Xina. No obstant això, s'ha ordenat per *Taipei* en lloc de per *Chinese* com hauria resultat lògic. Afortunadament, el **protocol** –en aquest cas es pot observar diàfanament– dona solucions vàlides per a l'acostament entre nacions, institucions i persones.

Ara bé, per a la reunió de líders d'economia és el país amfitrió qui decideix com distribuir els seus convidats. Sembla una raó bàsica i internacionalment admesa que, a més de presidir els actes que se celebren en el seu territori, l'organitzador tingui el privilegi d'ordenar els seus convidats. Tot i això, la norma més utilitzada és l'anteriorment descrita, l'ordre alfabètic en anglès, també per als líders. Però l'excepció fa la regla i, tal com el lector pot imaginar, el **president dels Estats Units** (*United States of America*) –a qui, en anglès, correspon el penúltim lloc en l'ordre de precedències– **gairebé sempre s'asseu a la dreta de l'amfitrió**.

D'acord amb això, val la pena continuar amb l'estudi de la paradigmàtica organització que es va dur a terme a Manila, en què es va combinar l'ordenació escrupolosament protocol·l·lària i adequada a la norma que es va implementar durant els actes oficials –situació apreciada per totes les nacions existents– amb el dret a ordenar els alts dignataris en l'ordre que va convenir a l'amfitrió en el sopar ofert pel país amfitrió.

Observeu la distribució de convidats en les imatges següents, que es corresponen a la fotografia oficial de família i al sopar d'APEC Manila 2015.

A la dreta del líder amfitrió (president Aquino de les Filipines) es col·loca el líder amfitrió de l'any anterior. A la seva esquerra, el líder amfitrió de l'any següent. Un cop situats aquests, seguint el sentit de les agulles del rellotge a partir del líder xinès, es comença per Austràlia, Brunei, el Canadà, Xile... per finalitzar amb els Estats Units i el Vietnam, que tanca l'ordenació. Perfecte.

Foto oficial de l'APEC Manila 2015

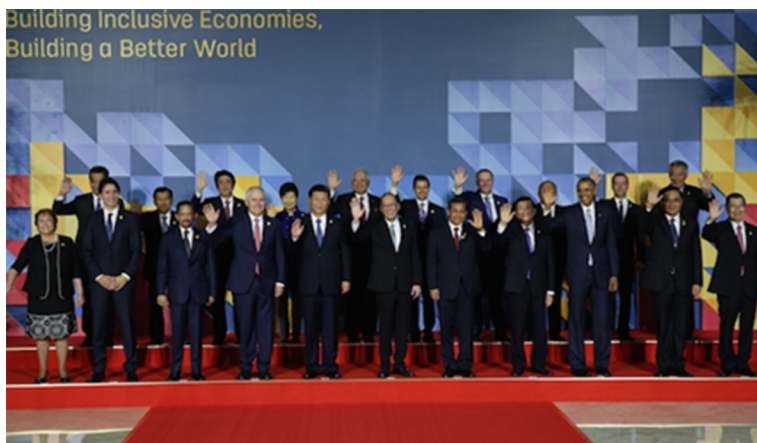

Foto: www.apec2015.ph

D'altra banda, el president Aquino, coneixedor de la importància que té disposar d'un període de temps per a parlar distesament amb el president Obama, fa ús del seu dret de distribuir els convidats a la seva conveniència i disposa que a la seva dreta es trobi el president dels Estats Units en lloc del del Vietnam, a qui correspondria per ordenació.

Foto del sopar APEC Manila 2015. El president Aquino i, a la seva dreta, el president Obama.

Foto: www.apec2015.ph

Les decisions descrites anteriorment proporcionen una idea **d'equilibri protocol·lari** que, d'una banda, respecta la norma i la tradició, i de l'altra, té molt en compte els desitjos i interessos de l'economia amfitriona.

Bibliografia

Orozco López, Juan de Dios (2016). *Protocolo para la organización de actos oficiales y empresariales*. Antequera: IC Editorial.

